

Ma olin päris väike tirts, kui isa mulle luges.
Vast sellest ajast raamatki mu südamesse puges.
Meil kodus oli riulitel mitut žanri teoseid,
mis külvasid mu eluteele kirjanduse eoseid.

Kõik laste juturaamatud said hoolsalt läbi lapatud
ja mõtteis Pipi hobusega tänavatel kapatud.
Sel 'aal, kui Sipsikule Anu tegi pai,
siis väike küla Bullerbys mu teiseks koduks sai.

Ka Naksitrallidega sõitsin ringi ühest kohast teise,
sest Muhvi auto punane tõi seikluslikke reise.
Kui noorsookirjandus läks hinge, nutsin oma nutud
ja võtsin kätte "Eesti rahva ennemuistsed jutud".

Vaeslapse käsikivil jahvatasin jahu.
Ei võõrasema kurjus mulle iial pähe mahu!
Ka tark mees taskus, julgelt jalutasin ringi
ja pärast balli passitasin Tuhkatriinu kingi.

Siis jälle armas „Peidus pool“ ja „Kadri“, „Kasuema“
ning vahva „Toomas Linnupoeg“ – miks mitte, et ka tema.
Teet Kallasele kummardusi teha võiksin maani,
aeg-ajalt võtan mõne tema teose plaani.

Kui varasemalt loetu pakkus põnevust ja helgust,
siis hilisemad raamatud tõid ajaloolist selgust.
Ma teada sain, et jüriöises ülestõusus karmis
sai hukka vapper Tasuja. Jäid eestlusesse armid.

Nii idanes ja paljunes mu lugemise huvi.
Siis möödus sügis, talv ja kevad, jälle tuli suvi ...
Arno, Teele, Toots ja Kiir, Tõnisson ja Lesta -
Oskar Luts võis lõputult neist tegelastest vesta.

Kui "Ööbik" laulis Emajõel nii kaunilt, et ma kuuleks,
siis armastama hakkasin ma isamaalist luulet.
Küll Koidulagi kombel tahtsin ise proovida,
kuid esmalt tuli sõnaseadmisoskust woolida.

On šnitti võetud Tunglast, Luigest, Karevast ja Osilast,
ka Runnelist ja Arderist ma igatsesin kosilast,
kuid igaks juhuks õpetas mind toa nurgas hiir,
et üksi, üksi, õekene, sa tead, kus on su piir.

Kui mina olen hetkel veel üks tabamata ime,
siis näitekirjandus võiks kanda härra Vilde nime.
Ta looming seisab uhkena kui tugev mastimänd
ja selle tipus kohta hoiab tema "Pisuhänd".

Kuid Raimond Kaugver, Ardi Liives, Jüri Tuulik, Ellen Niit,
Kross ja Gailit, Juhan Viiding – nemadki ei puudu siit,
kus mul reas ja virnas rohkelt lugemise vara peal,
Kivirähk ja Mikitagi troonimas on nende seas.

Ma tean, et piisab mul vaid mõni raamat haarata,
võin mitmeks tunniks maha jätta mulle kalli Maarjamaa.
Nii seilanud ma noore kapteniga mööda tormist merd
ja kohkunud, kui laevatekilt avastati verd.

Koos kuulsa Sherlock Holmesiga ma lahendasin mõrvu,
kui Baskerville'i nõmmelt kostis haukumine kõrvu.
Või hoopis onu Tomi onnikeses oma aega veetsin ...
Oi, kuidas orjapidajaid ma põrgupõhja needsin!

Ka guvernandist Jane'iga neis süngevõitu mõisates
ei saanud kumbki õnne tunda tantsides või hõisates,
vaid vaesuses ja kasinuses otsisime ust,
kust leida veidi hoolimist ja ehtsat armastust.

Siis Prantsusmaale suuna võtsin, põnevusest pakatamas ...
Tiitlikandjad olid seal intriigidega nakatamas.
Kuningas ja kardinal ei suutnud võimu jagada,
poliitikat ja armuelu lahushoidmist tagada.

Vaprad mehed Athos, Porthos, Aramis ja D'Artagnan
kaardiväega võideldes: ei taganemist ükski samm!
Deviisi mõtet peast ju teadis iga õige mees,
et üks on kõigi, kõik kuid ikka kindlalt ühe eest.

Dumas' poolt teoses kirja pandu peagi üle ilma laius,
musketäri mõõkadega end ta kõigi mällu raius.
See vastasseis seal kestis üle kolmekümne aasta,
mina aga tahtsin siiski kodumaale naasta.

On minu puhul eriliselt kummaline see,
et mõne teose juurde lausa kordi leian tee.
Taasavastan ja naudin juba ammu teada mõtteid
ja omandan ka "kapsaks" loetu parandamisvõtteid.

Mu riulis on teiste hulgas Juhan Liivi "Vari",
kuid konkurentsitult mu lemmik hoopis on
romaanisari -
see öpopea, kus inimese kirglik suhe maaga
loob iseenda, jumala ja perekonna saaga,

kus vägikaikavedu annab kohtus käiguks alust,
kus kondid, luud, veel enam hinged, kisendavad valust,
kui tõde taga ajades ja oma õigust nõudes
sa mõistad olnut alles surmaikka jõudes.

Sai tehtud tööd ja nähtud vaeva - armastus ei tulnud!
Ja ülearu õnnegi ju Vargamäel ei olnud.
Tammsaare siiski oskas leida tee mu hinge.
See tüvitekst teeb siiamaani Eestimaa peal ringe.

Eks iga põlvkond lugejale oma tõde õpeta.
Ei saa ka mina vaiki olla, luuletust veel lõpeta',
sest näiteks Liivil olid aeg ja tuba süsimusta laega,
siis Kreutzwald uskus sellesse, et ükskord algab aega ...

Alliksaar siis omakorda neile julgelt vastu väitis,
olgu ta tõrjutud, kuid oma rolli ära täitis,
ütles, pole paremaid, ei halvemaidki aegu,
on vaid hetk, see ainus hetk, kus viibime me nüüd ja praegu.

Mina arvan, aeg on väärtus, millel hindamatu hind.
Lased käest ja ongi läinud igatsetud sinilind.
Ja kokkuvõtteks ütleks nii: kui sõbraks on sul aeg ja raamat,
saad naerda, nutta, seigelda ehk mitmekülgset eludraamat.

/Pille Naur
jaanuaris 2025/